

Katariina Libe

Ohverduste
sügis

7VARRAK

Hella

Mu sõrmeotsad surisevad.

Seisan järve kaldal, näoga metsa poole, ja minu selja taga on tume vesi.

Mu varbad on mudas. On soe septembri keskpaik. Hingan sügavalt sisse, ikka sisse ja siis välja. Mu pikad juuksed on veel märjad. Sügispäike paistab madalalt okste vahelt.

Kogu septembri on Kүүuru kohal rippunud lakkamatu udu. Ja siis see üks ilus päikeseline päev. Nagu märk. Mets lõhnab sügise järele.

Järsku puudutab keegi õrnalt mu käeselga. Koer. Ta nilpsab oma kareda keelega mu surisevaid sõrmeotsi, lükkab oma nina mulle sõrmede vahelt pihku, justkui lootes sealt mõnd maiustust leida, ja ma tean, et meeldin talle. Esimesest silmapilgust. Langetan pea, et teda vaadata. Suur must üdini lahkete silmadega loom vaatab mind lõbustatult, mängule kutsuvalt. Ta sile karv läigib sügispäikeses käes, peenike saba hüpleb vastupandamatust rõõmust ja paneb kogu ta kere vänderdama. Ta peab end kõigest jõust vaos hoidma, et mitte esikäppadega mu najale hüpata. Teen talle pai.

„Luuna!” hüüad sina oma otsusekindla häälega. Keeran end sinu poole. Sõrmed lakkavad surisemast ja ma tean, et surin ennustas sinu ilmumist. Sa tuled kiire sammuga mööda metsateed, Luuna on rihma otsast lahti, vabadusest pöörane. Sul on jalas dressipüksid ja seljas õhuke matkatuulepluus. Sa näed välja kuidagi kaugel ja kättesaamatu, kahtlemata jõukas, selle maailma lõpus asuva pisikese küla jaoks võõras.

Siis märkad sa mind. Vaatad kõigepealt mu pihani ulatuvaid lumivalgeid juukseid. Ma tean, et tavaliselt pannakse esimese asjana tähele just neid. Siis libistad sa pilgu mu silmadele, mille kohta kiputakse ütleva „sügavsinised” või „uputavalt sinised”. Ma ju näen, kuidas noormehed sisimas tarduvad, kui mu silmi esimest korda näevad. Oleksid sa kusagil suures linnas, kõnniksid moelavadel. Ei, oleksid ajakirjade kaantel. Nii nad ütlevad. Aga siin, kolkas, metsade vahel! Kummaline. Miks sa veel siin oled!?

Ma ei tea, kas sina ka nii mõtled. Vist pigem mitte. Sa lihtsalt vaatad. Su kaame nägu räägib sellest, et sa oled väsinud, elus pettunud ja enda arvates liiga vana, et millestki veel vaimustuda.

„Tere,” ütled sa üsna ükskõikselt. „Luuna, tule siia.”

Mul jääb hääl kurku kinni, ma ei ole kaua rääkinud. Aga kuna sina ei ütle enam midagi, siis pean ma endast midagigi välja pigistama.

„Tere. Kas te olete kohalik? Ei ole teid siin varem näinud,” ütlen kiiresti vesiselt tuhmi häälega. Lootuses, et te kohe edasi ei jookse.

„Kolisime kuu aega tagasi. Hiiemaa tallu.”

Sa naeratad. Reedad naeratuses tekkivate kurdudega oma vanuse. Ma arvan, et oled umbes neljakümnene. Ilusad kanavarbad mõlema silma ümber ja selged õrnad vaod ninajuurest suunurkadeni annavad märku elukogemusest. Aga su näojooned tunduvad nii eatuna.

„See seisis vist kaua tühjana.”

Sa noogutad, pöörad pea Luuna poole ja paljastad hallid juuksesalgud oma oimukohtades. Sul on perekond, tean siis.

„Kolisite koos perega?” küsin kiiresti.

„Jah. Naine ja poeg. Ta on kümnene,” vastad sa, nagu natuke kahetsevalt.

„Siin on neil kindlasti rahulik,” ütlen võimalikult helgelt ja heasoovlikult. Mu hääl on nüüd selgem ja kuivem. Ja sina vaatad mind naeratades. Hetkeks näib mulle, et sa oled unustanud kõik, mis jäi metsast välja, et oled kaotanud kodutee. Luuna nuusib ümbrust, ta ei arva, et aeg oleks juba edasi minna. Näen koera varjamatust elevusest, et te pole veel selle järve ääres käinud.

„Eik,” ütled sa. „Minu nimi on Eik.”

„Hella,” vastan ma. „Mina olen Hella.”

Su silmad, mida ma juba pikalt põrnitsesin, on rohelised. Rohelised nagu rabalaukad varakevadel. See on üsna haruldane, vähemalt Küürul. Tumepruunid juuksed, vaid need üksikud hallid träpsud meeleskohtadel. Jõuline lõug ja sirge tugev nina, korralikult aetud habe, tumedad kulmud. Talletan su näo oma mällu, seejärel kogu kehasse.

Sa lased pilgu lahti. Mina poleks seda suutnud.
„No hästi. Me jookseme edasi,” ütled sa. „Luuna, tule!”
Ja te lähete.
Ja mina ütlen mõttes: selle mehe pean ma endale saama.

Olle

Olen uues koolis käinud nüüdseks nädala. Küürul oleme elanud kolm nädalat. Ma ei usu, et mul saab siin olema lihtsam kui linnas. Võib-olla ma lihtsalt ei sobigi inimeste sekka. Aga ema loodab, et ma leian siin sõpru ja saan õnnelikuks. Isa ei ole vist rahul, et me siia kolisime. Mulle näib, et ta igatseb tagasi linna, isegi kui ta seda endale ei tunnista. Ema on siin palju rahulikum, ta istub päevad läbi meie õunapuuaias, ruuduline pleed ümber õblukeste õlgade, ja loeb. Mõnikord riisub ta lehti või korjab esimesi küpseid õunu, aga enamasti väsib kiiresti, jätab reha ja käru laokile aianurka, kust isa need enne pimedat vaikides kokku korjab. Mõnel õhtul kostitab ema mind värskete teadmistega meie uutest valdustest. „Kas sa tead, Olle, et need puud on vähemalt nelikümmend aastat vanad,“ ütles ta päeval, kui isa pidi ühe õunapuu maha saagima ja ema luges kännu kohal küürutades puu aastaringid kokku.

Luuna on oma aia üle pöörases vaimustuses, ema lubab tal päev otsa ringi joosta ja kui koolist koju jõuan, tervitab koer mind rahuloleva, peaaegu õndsaliku keeletõmbega.

Maja, kus me elame, on meie jaoks liiga suur. Isa ostis ühe tühjalt seisnud talu ja lasi selle korda teha.

Kärbsemustast tahmastest aknaraamidest ja äärest lokkivatest linoleumpõrandatest pole enam midagi järel, maja lõhnab värske värvi, ehitustolmu, küpsete õunte ja millegi uue ja tundmatu järele.

Minu tuba on hulga suurem kui see, mis mul linnas oli. Ema arvas, et mul võiks olla suur laud joonistamiseks ja seintel korgist tahvlid, millele oma joonistusi riputada.

Ma ei taha panna uues kodus seinale ühtegi pilti, mille olen teinud vanas kodus, seega ma mõtlen kõik uuesti välja, otsast peale. Kogu maailma. Desontoopia on hävinenud, selle asemele kerkib uus manner – Laumia. Seal elavad hüüdid. Nad on inimesesarnased elukad, kellel on pikad kõrvad, rohelised juuksed ja võluvõime. Nad näevad unenägudes ette tulevikku ja suudavad telepaatiliselt suhelda. Nad ratsutavad grotodel. Grotod on midagi hobuse ja draakoni vahepealset, neil on neli jalga, laiad tiivad, pikk soomuseline saba ja hirmutavalt suur draakonipea. Nende suu on täis hõbedasi kihvu ja nad purskavad tuld. Grotod on küll hirmsad, aga hüüdid on nad aastatuhandeid tagasi taltsutanud, seega hüüdid neid ei karda. Lisaks hüütidele ja grotodele elab Laumias ka hulgaliselt muid olendeid, kes kõik on maagilised ja enamasti hirmutavad. Kavatsen nad kõik üles joonistada. Samuti Laumia täpse kaardi.

Madal kõmin, mis kostab mu toa seinaga tagant, annab märku, et isa on jälle ema peale ärritunud. Ema vastab poolsosinal, tema ajuti kiledaks tõmbuv hääl reedab ärritust. See on nende tavaline õhtune rutiin – isa nähvab midagi, ema sisistab vastu, isa nähvab uuesti ja ema hääl tõuseb seepeale kõrgele. Ema tundub mulle nendel

hetkedel nii habras ja haavatav, pude nagu tупpa unustatud sügisleht, mis kokku kägardatuna krabisevaks kollakaks puruks laguneb. Ja isa oskab ema oma sõnadega pigistada.

Nad arvavad kergeusklikult, et ma ei kuule või ei saa aru, millest nad räägivad. Ükskord kuulsin, kuidas ema ütles isale, et isa pole talle ikka andeks andnud, aga et isal on lihtne mitte andeks anda, sest tema oleks ju jäänud vastutusest kõrvale – ta oleks põgenenud ja ema oleks jäänud üksi. Ma taipasin kohe, et nad ei räägi maale kolimisest, vaid millestki muust – millestki salajasest, mis pesitseb sügaval täiskasvanute maailmas, mida nad valvsalt laste eest varjavad. Isa mainis siis mitu korda sõna „abort” ja ema hakkas nutma.

Mina ei teagi, kas ma igatsen tagasi linna või sobib mulle siin rohkem. Võib-olla kõlab see imelikult, kui ütlen, et mul on ükskõik, aga võib-olla usun ma lihtsalt, et hullemaks enam ikka minna ei saa. Mulle meeldib see maja ja mu uus avar tuba. Ja mulle meeldib see kummaline udu, mis on Kүүru küla endasse haaranud, need õunapuud hapude viljadega, mida ema kangekaelselt jätab, minu koolitee, mis kulgeb mööda hommikuvalguses sätendavatest põldudest, ja uue maja võõras lõhn. Ma olen hakanud Kүүru küla udu ka joonistama, kuigi pean möönma, et seda on raske paberile saada.

Olen otsustanud, et Laumias on samasugune kõike summutav udu. Mõnel päeval on udu nii tihe, et kui hüüdid grotodega ratsutavad, siis nad ei näe mitte midagi, aga grotodel seevastu on väga terav nägemine ja nemad näevad kõike. Nendel päevadel kannavad grotod oma hüüte just

sinna, kuhu ise tahavad. Grotod on head oma peremeeste vastu. Enamasti. Aga vahel lööb nende aastatuhandeid tagasi taltsutatud, ent siiski sügaval sisimas peituv kuri loomus välja ja nad juhatavad hüüdid sinna, kuhu nood ei taha minna. Metsa keskele uputava allika juurde. Ja see tähendab hävingut.

Hella

Ma seisan terve päeva külapoe ees, kruusaga kaetud parkla servas, seljaga metsa poole. Sügistuul nilpsab jahedalt paljaid reisi mu suvekleidi all. Ma ei salli seda kohta. Ja ometi olen ma siin juba mitmendat korda lihtsalt lootuses, et näen sind. Kusagilt peate te ju süüa ostma, midagi peavad su naine ja laps sööma. Ja neljandal päeval kohtangi sind.

On õhtu. Maanteelt vaadates on pood mattunud uttu ja hämarus hakkab tasahilju küla peale laskuma. Olen paigal-püsimisest vajunud kummalisse transisarnasesse seisundisse ja kruusakrudin aeglustuva auto rataste all äratab mu tardedumusest. Auto peatub poe ees, uks avaneb pikkamisi ja ma tean kohe, et see oled sina. Sa otsekui kiirgad selles udus oma hallis ülikonnas, mille peale on heidetud õhuke hele mantel.

Sa sirutad sõidust kangeks jäänud selga ja siis järsku sa märkad mind. Sa peaaegu et võpatad. Küllap mõjun ma uduse metsa taustal oma valge suvekleidiga nagu kummitus – kahvatu painajalik kogu. Aga sa ei tuksata pelgalt ehmatusest, selles on midagi veel. Ma tean, et sa tahad minust mööda vaadata ja eemale kõndida. Tundub, nagu oleks sul korraks süda pahaks läinud või pea ringi käima

hakanud. Sa otsid vasaku käega autolt tuge. Seisad valvel kui metsloom, nagu tahaksid sa põgeneda, enne kui kuristikku kukud. Aga muidugi ei tea sa veel mingist kuristikust midagi. Ma kõnnin sinu poole, jään seisma sinust kahe meetri kaugusele. Olen piisavalt lähedal, et tunda su lõhna. Ma tean, et ka sina tunned minu lõhna. Su sõõrmed laienevad ja võin vanduda, et ühe lühikese viivu jooksul näen su silmis kiskjalikku iha – sa tahaksid mind hammustada, küünistada, allutada. Aga juba järgmisel hetkel kerkib su näole viisakas ilme, millega tuttavaid külavahel ikka tervituseks kostitatakse.

„Tere jälle!” ütled sa naeratamata.

„Tere. Päris udune ilm on täna,” ütlen mina.

„Jah, tõesti.”

„Ma arvasingi, et küllap me kohtume veel,” lausun ma naeratades, et sindki naeratama julgustada.

Ja siis sa naeratadki. Sa teed seda sellise kergendusega, nagu oleksid väike laps, kellele on just mõista antud, et ta ei pea enam tubli olema.

„Väga tore, et kohtusime. Kas sa töötad siin külas?” küsid sa.

„Ma asusin just tööle Kүүuru raamatukogus,” vastan mina.

„Ahsoo,” kohmad sina.

„Sa võid tulla sinna uudistama,” ütlen kiiresti. Ma tunnen, et pean rääkima kiiresti, nii kiiresti, nagu oleks iga sekund kulla hinnaga ja sa võiksid igal hetkel minu käest minema lipsata.

„Kas sulle meeldib lugeda?”

„Mul pole selleks eriti aega,” vastad sa.

„Siin maal on aega kindlasti rohkem kui linnas. Nii vähemalt öeldakse.”

„Küllap vist.”

Mulle tundub, et sa tahadki juba minema libiseda.

„Reede õhtul on külakõrtsis kontsert. Tule ka!” ütlen ma abitult ja konarlikult, justkui pettusest tabatud laps, kes esimese hädavale külge klammerdub. Ma olen selle neetud plakati ees juba mitu päeva seisnud ja sind oodanud. Ja alles nüüd ma taipan, et see võiks olla võimalus sind uuesti kohata.

„Eks näe. Ega ma pead ei anna,” ütled sa veidi kuivalt. „No hästi. Kohtume veel.”

„Head aega,” vastan mina ja manan ette oma kõige kutsuvama naeratuse. Ja ma näen, et see justkui raputab sind mingist lummusest lahti, sa tunned selles naeratuses ära minu tavalise relva, mida ma kasutan, et kedagi tarduma ja siis mulle järgnema panna, aga sina näid olevat selle suhtes immuunne. Sa noogutad hooletult, nagu ajaksid sa kärkseid eemale või nagu annaksid selgelt mõista, et said minu signaali kätte, kuid ei ole huvitatud.

Sa lähed poodi, tuled seal mõne minuti pärast välja, suitsupakk ja šokolaad näpu vahel, lehvivad siis mulle pea-aegu ükskõikselt ja istud autosse.

Ma seisan külapoe ees ka järgmisel päeval. Ja ülejärmisel. Siis ma taipan, et teie pere ei osta süüa sellest poest. Et see on sinu jaoks lihtsalt üks peatuskoht, kust haarata kaasa mõni linna supermarketist osta unustatud asi.

Ja rohkem pole mul aega seal seista, sest ma asun oma uuele töökohale raamatukogus.